

Ledare, SSF Nyhetsbrev 19 maj 2017

Vem vill inte samverka kring forskning?

Lars Hultman, vd

Stiftelsen arbetar med att identifiera strategiska områden för forskningsinsatser där de projekt vi väljer ut förväntas skapa genomslag i samhället. Samverkan mellan forskaren och olika aktörer kan här ses som ett medel för att forskningsresultat snabbare kommer till nytta.

- Men hur ser systemförutsättningarna egentligen ut?

I dagsaktuell politik lyfter regeringen fram samverkan i sin forsknings- och innovationsproposition. Vinnova har på Näringsdepartementets uppdrag nyligen föreslagit en modell för bedömning av prestation och kvalitet i lärosätenas samverkan med samhället. Och så har Utbildningsdepartementet just tillsatt en resurstilldelnings- och styrningsutredning för lärosätena, angående utbildning och forskning. Rimligen bör regeringen samverka inom sig i frågan.

Samverkan är en förutsättning för framgång

Utan samverkan mellan aktörer blir informationsöverföringen bristfällig kring viktiga problem och möjliga lösningar. Utan samverkan kan resurserna bli otillräckliga, genomförandetiden för lång eller så riskerar vi dubbelarbete. Studier visar att samverkan mellan forskare från olika vetenskapliga discipliner, över landsgränser och med industrin ökar kvalitén och genomslaget för forskningsresultat. Så vad styr vår samverkan?

Här är några överförda erfarenheter från naturen:

1. Från termodynamiken lär vi oss att när gasatomer rör sig är det osannolikt att tre eller flera samtidigt träffar varandra. Tvåkropparskollisioner är däremot vanliga om gstrycket är stort. Från den molekylén kan flera atomer adderas och en struktur byggas. Dvs samverkan är en process och bygger på att individer möts.

2. Metallurgin säger vidare att om två olika ämnen inte vill binda till varandra uppstår en fassparation – se alltså till att välja partners som verkligen vill samverka för att få till stånd en legering eller reaktion.
3. Kemin visar hur reaktioner kan katalyseras – med den något långsökta kopplingen till varför politiker eller för den delen externa forskningsfinansiärer behövs.
4. Från biologin förstår vi den fulla kraften i självorganisation och symbios för hur livskraftiga organismer utvecklas. Det krävs bara rätt näringslösning.

Hur mäter man samverkan?

I stiftelsens yttrande till Vinnovas rapport "Metoder och kriterier för bedömning av prestation och kvalitet i lärosätenas samverkan med omgivande samhälle" förordar vi ett sammanhållet system för att utvärdera samverkan, utbildning och forskning. Utvärdering av lärosäten – om de alls går att utvärdera - bör ske genom mätning av marginalnytta efter tydliga kriterier. Utvärderingen bör inte handla om att värdera vald organisationsform eller process inom lärosätet, då en sådan normativ omfördelning av medel skulle gå på tvärs med gällande frihetsreformer. Den belastning på systemet som en utvärdering utgör måste också minimeras och volymen omfördelningsmedel ställas i relation till skapad nytta samt utvärderingens kostnader.

Underlätta för samverkan

En utgångspunkt är att respektera forskningens frihet. Eftersom god samverkan kommer ur engagerade individer bör meritvärdet höjas i universitetens tjänsteordningar för sådana insatser liksom för rörlighet mellan sektorer. Bygg dessutom robusta nätverk med industrin eller hälso- och sjukvården som inte står och faller med en individ. Förtroendefulla relationer tar tid att bygga och behöver engagera hela linjen av medarbetare i respektive organisation. Och så – varför inte lagstifta om SOU 2012:41, att 2 procent av varje statligt forskningsbidrag disponeras för nyttiggörande vid lärosätena. Att det ger positiva resultat vet SSF som idag reserverar 3 procent av

sina större projektbidrag för sådan samverkan.

Lev som du lär

SSF deltar i regeringens strategiska samverkansprogram. Vi har just lanserat två nya forskningsprogram på totalt 600 miljoner kronor för cybersäkerhet och nya energimaterial, vilket läggs till våra miljardsatsningar inom livsvetenskap och bioteknik. En förutsättning för stiftelsens projekt är att forskare med olika kompetens formulerar projekteten så att de drivs med både samhällsrelevans och vetenskaplig excellens. Då lockas industrin till att delta. Så får vi verkan.

